

reg tisztjének esetében a politikai és a szakmai értékek interdependenciája világos.

NŐK A TUDOMÁNYOS ÉLETBEN (Tudományszervezési Tájékoztató, 1973. 3—4.)

Hány egyetemet végzett nő van felelős beosztásban? Mi a mérnöknők és orvosnők helyzete? Milyen arányban kerülnek a középiskolát végzett lányok az egyetemre?

Ezekre a kérdésekre keres választ Egervári Anna cikke. A kérdés gyökere a középiskolába nyúlik vissza. Bár a középiskola padjaiban körülbelül egyenlő a fiúk és a lányok száma, az egyetemi hallgatók között túlsúlyban vannak a férfiak. Különösen áll ez a műszaki egyetemek hallgatóira. Az Amerikai Egyesült Államokban és Európa országaiban azonban egyaránt emelkedik a tovább tanuló nők száma, de az NDK kivételével, ahol az egyetemi hallgatónők száma 52%, mindenütt a férfiak vannak többségben. Manapság az egyes pályák elnöiesedéséről beszélnek. Ez látszólag ellentmond a statisztikáknak. Igaz, hogy a pedagógusok nagy része nő, ezek azonban az oktatás alsó- és középfokán tevékenykednek. Svédországban ritkaság a női egyetemi tanár, Angliában 2%-os az arányuk. Az NSZK-ban még az alsóbb fokú oktatóknak is több mint a fele férfi. A nők egyetemi pályafutására vonatkozó számok sem nyújtanak egyértelmű képet. A Humboldt Egyetemen végzett, 1968-as felmérés szerint az orvostudományi tanszéken a női professzorok aránya 8%, a docenseké 16%. Az orvosnők száma legmagasabb a Szovjetunióban (72%), olyan területeken is tevékenykednek, mint a sebészet. Európa többi országában a vezető nők helyzete továbbra is probléma. A műszaki területen a lányok már a főiskolára való bejutáskor helyzeti hátrányban vannak. Az Amerikai Egyesült Államokban a statisztikák említésre sem méltatják őket. Nyugat-Európában a mérnöki pályán dolgozó nők aránya 0,5% és 2% között változik. Világszerte aránytalanul alacsony a tudományos kutatásban részt vevő nők száma.

A probléma ellentmondásosságáról vall a következő tény: az Amerikai Országos Kutatási Tanács 1970-ben csak 57 nőt foglalkoztatott, pedig a tudományos doktrátussal rendelkezők száma 8305 volt. Nyilvánvaló tehát, hogy a képesítés és az érvényesülési lehetőség egyensúlya valahol megbomlott. Ebből adódik egy még

bonyolultabb kérdés: *mi az oka, a magyarázata a jelenlegi helyzetnek?* Jó, hogy a Nobel-díjasok között nők is vannak; igaz, hogy képesek lennének a műszaki pályán is bármely feladat megoldására. Mint már említettük, a probléma megoldása a középiskolai oktatásban keresendő. Fokozottabb hangsúlyt kellene helyezni a tanulók gyakorlati és műszaki képzésére.

Marad azonban — s ez elsősorban a kapitalista országokra jellemző — a női munka megkülönböztetése a férfiakétól. Az amerikai egyetemek tanszékvezetői megfelelő képzettségű nőknél szívesebben alkalmaznak férfiakat. Ez utóbbiak fizetése átlagban jóval meghaladja a nőkéét, akik férfi kollégáik fizetésének kb. 75%-át kapják. Háttérbe szorulásuk megmutatkozik a kutató-ösztöndíjak odaítélésében is. Az amerikai Országos Tudományos Alapítvány által adományozott fizikai ösztöndíjaknak mindössze 0,03%-át kapták nők.

A családi gondok a legtöbb nőt megakadályozzák abban, hogy lépést tartson a férfiakkal, továbbképezze magát. Nem a képességek hiánya, hanem fejlesztésük korlátozott lehetősége okozza, hogy a tudományos képzettség terén a nők többnyire középszinten rekednek meg.

BALKEZESSÉG ÉS „KÉTBALKEZESÉG” (Studia Psychologica, 1973. 3.)

A balkezesség nem rossz szokás, hanem fejlődéslélektani, örökléstanai és anatómiai probléma — foglalja össze a Szlovák Tudományos Akadémia e témával foglalkozó lélektani kutatócsoportja többévtizedes kutatásainak tanulságát. Az angol nyelven megjelenő szlovák szakfolyóirat ugyanabban a számban több cikket is ennek a kérdésnek szentel. Mivel a mindennapi életben elsősorban az tűnik fel, ha valaki a bal kezét használja a jobb helyett, a köztudatban csak a balkezesség fogalma él. (Attól függően, hogy milyen mértékben használja valaki a bal kezét, lehet kifejezetten és lappangóan balkezes, ha pedig mindkét kezét egyenlően tudja használni, ambidextráról beszélünk.) Ambidexternek nemcsak az számít, aki mindkét kezére egyformán ügyetlen, vagyis „kétbalkezes”. A bűvészek többsége például úgy ambidexter, hogy mindkét kezére egyformán ügyes, vagyis „kétjobbkezes”.

Tény, hogy a társadalomban túlsúlyban vannak a kimondottan jobbkezes cselekedetek. Először is az írás jobb kézzel, bal-